

ПОГОДЖЕНО

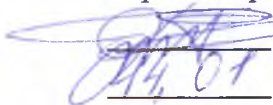
Протокол засідання циклової
випускної комісії

від 12 січня 2021 № 01

 Людмила МОДЛІНСЬКА

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор Київського вищого
професійного училища
деревообробки

 Петро ГРОМАДЮК
2021

ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ (ДИКТАНТ)

для вступників до Київського вищого
професійного училища деревообробки
для здобуття освітньо-професійного ступеня
фахового молодшого бакалавра

Спеціальність 205 „Лісове господарство“

Освітньо-професійна програма „Обробка деревини“

Київ – 2021

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Українська мова – державна мова України. Вона неоціненна національна святиня, скарбниця духовних надбань, запорука культурного прогресу.

Як навчальний предмет українська мова виконує важливі освітні функції. Головна функція рідної мови полягає в тому, що вона є засобом спілкування, пізнання культурних цінностей.

Як форма вияву національної й особистісної свідомості вона є засобом самопізнання, саморозвитку і самореалізації людини. Вільне володіння рідною мовою забезпечує реалізацію творчих можливостей людини в усіх сферах життя. Програму для вступних випробувань розроблено з урахуванням чинних програм з української мови для 10-11 класів.

Мета програми – спрямувати підготовку абітурієнтів до вступних випробувань. Програма з української мови передбачає теоретичну підготовку абітурієнтів: знання звукового складу мови, лексичного багатства, частин мови, синтаксису простого та складного речення, а також практичну: визначення співвідношення звуків і букв у словах та наголос у словах, удосконалення навичок правопису, розрізнення багатозначних слів і омонімів, типів переносного значення слова, удосконалення навичок відмінювання іменних частин; визначення видів односкладних, складних речень (підрядних, сурядних, безсполучникових, змішаного типу) та вживання розділових знаків.

Матеріал програми розподілено за розділами: «Фонетика. Графіка», «Лексикологія. Фразеологія», «Будова слова. Словотвір», «Морфологія», «Орфографія», «Синтаксис і пунктуація», «Способи відтворення чужого мовлення», «Розвиток мовлення».

Вступне випробування з предмету «Українська мова» для абітурієнтів, які вступають на навчання за освітньо-професійною програмою підготовки фахового молодшого бакалавра на основі базової загальної середньої освіти, проводиться в письмовій формі (диктант).

Основні вимоги до знань і умінь абітурієнтів

Абітурієнт повинен знати:

- що вивчають основні розділи науки про мову;
- основні орфоепічні, орфографічні, пунктуаційні правила;
- морфологічні ознаки та синтаксичну роль частин мови;
- загальні відомості про просте і складне речення, однорідні члени речення, речення із вставними словами, відомості про відокремлені та уточнюючі члени речення, пряму мову;
- основні поняття мовлення і спілкування;
- норми українського мовленнєвого етикету.

Абітурієнт повинен вміти:

- знаходити вивчені орфограми, пояснювати їх, правильно писати слова з вивченими орфограмами, знаходити і виправляти орфографічні помилки;
- обґрунтувати вживання розділових знаків за допомогою вивчених правил;
- правильно вживати в мовленні речення, різні за будовою та метою висловлення;
- самостійно здобувати знання, працювати з навчальною літературою;
- користуватися словниками різних типів;
- дотримуватися норм українського мовленнєвого етикету.

ПЕРЕЛІК РОЗДІЛІВ І ТЕМ

1. ЛЕКСИКА

Слово як лексична одиниця. Ознаки слова як мовної одиниці. Лексичне значення слова. Однозначні та багатозначні слова. Пряме і переносне значення слова. Види переносних значень: метафора, метонімія, синекдоха. Омоніми. Синоніми. Антоніми. Лексика української мови за походженням: питома лексика; лексичні запозичення з інших мов. Лексика української мови за вживанням: загальноживані слова; лексика обмеженого використання.

Професійна, діалектна, розмовна лексика. Суспільно-політична й офіційно-ділова лексика. Терміни. Лексика української мови з погляду активного і пасивного вживання. Історизми, архаїзми. Неологізми. Нейтральна та емоційно забарвлена лексика. Поняття про стійкі словосполучення і вирази. Словники української мови.

2. ФОНЕТИКА. ОРФОЕПІЯ. ГРАФІКА. ОРФОГРАФІЯ

Поділ звуків української мови на голосні та приголосні. Дзвінки й глухі приголосні. Тверді й м'які приголосні. Чергування голосних української мови, зокрема чергування [о], [е] з [і]. Чергування приголосних української мови: [г]–[ж]–[з']; [к]–[ч]–[ц']; [х]–[ш]–[с']. Чергування приголосних при словозміні дієслів: [д]–[дж]; [з]–[ж]; [т]–[ч]; [с]–[ш]; [п]–[пл]; [в]–[вл].

Засоби милозвучності української мови (паралельні форми прийменників з, зі, із, зо; в, уві; префіксів над-, наді-, об-, обі- та ін.). Евфонічні (милозвучні) чергування [у]–[в], [і]–[й]. Вимова голосних (наголошених і ненаголошених). Вимова приголосних: а) звукове значення буквосполучень ДЗ, ДЖ; б)

особливості вимови глухих приголосних перед дзвінкими і дзвінких приголосних перед глухими; в) вимова груп приголосних (уподібнення, спрощення), г) вимова м'яких приголосних; г) вимова подовжених приголосних. Правила вимови слів з апострофом. Склад і складоподіл. Наголос. Інтонаційна будова речень.

Позначення звуків мовлення на письмі. Алфавіт. Букви Я, Ю, Є, Ї, Щ та їх звукове значення. Правопис ненаголошених голосних [е], [и], [о] в коренях слів. Правопис ненаголошених голосних, що не перевіряються наголосом. Позначення м'якості приголосних на письмі буквами Ъ, Я, Ю, Є, І. Сполучення ЙО, ЬО. Правила вживання м'якого знака. Правила вживання апострофа. Написання слів із подвоєними приголосними. Правопис власних та загальних назв. Написання великої букви. Написання слів іншомовного походження.

3. МОРФОЛОГІЯ І СЛОВОТВІР

Будова слова. Основа слова і закінчення. Значущі частини слова: корінь, префікс, суфікс, закінчення. Словотвір. Твірні основи при словотворенні. Основа похідна й непохідна. Основні способи словотворення в українській мові: морфологічні й неморфологічні. Основні способи творення іменників, прикметників, дієслів. Складні слова. Способи їх творення. Творення і правопис складноскорочених слів. Зміни приголосних при творенні прикметників за допомогою суфікса –СЬК–; вищого ступеня порівняння прикметників з допомогою суфікса –Ш–; іменників за допомогою суфікса –СТВ–; іменників із суфіксом –ИН– від прикметників на –СЬК–, –ЦЬК–.

Морфемний аналіз слова передбачає визначення основи слова, закінчення, кореня, афіксів.

Словотвірний аналіз слова передбачає визначення твірної основи (похідної чи непохідної), способу словотворення.

Іменник як частина мови. Лексичне значення іменника, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Назви власні та загальні, конкретні та абстрактні, назви істот і неістот. Рід іменників: чоловічий, жіночий, середній. Іменники спільного роду. Число іменників. Іменники, що вживаються в обох формах числа. Іменники, що мають лише форму однини або множини.

Відмінювання іменників. Кількість і значення відмінків в українській мові (питання до конкретних відмінків). Типи відмін. Перша відміна іменників: особливості вживання та написання відмінкових форм. Друга відміна іменників:

особливості відмінювання. Особливості відмінювання іменників чоловічого роду з основою на -р. Третя відміна іменників: особливості відмінювання. Четверта відміна іменників: особливості відмінювання.

Відмінювання іменників, що мають лише форму множини. Невідмінювані іменники в українській мові. Написання і відмінювання чоловічих і жіночих прізвищ та імен по батькові.

Прикметник як частина мови. Лексичне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди прикметників за значенням: якісні, відносні та присвійні. Явища взаємопереходу прикметників з одного розряду в інший. Якісні прикметники. Ступені порівняння якісних прикметників: вищий і найвищий, способи їх творення (проста і складена форми). Повні й короткі форми якісних прикметників. Зміни приголосних при творенні вищого ступеня порівняння прикметників. Особливості відмінювання прикметників. Правопис -Н- і -НН- у прикметниках. Правопис складних прикметників разом і через дефіс. Правопис українських прізвищ прикметникового типу.

Числівник як частина мови. Лексичне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди числівників за значенням: кількісні (власне кількісні, неозначено-кількісні, дробові, збірні) і порядкові. Групи числівників за будовою: прості, складні, складені. Типи відмінювання кількісних числівників: 1) один, одна, одне, одні; 2) два, три, чотири; 3) п'ять – двадцять, тридцять, п'ятдесят, ... вісімдесят; 4) сорок, дев'яносто, сто; 5) двісті – дев'ятсот; 6) нуль, тисяча, мільйон, мільярд; 7) збірні; 8) дробові. Порядкові числівники, особливості їх відмінювання та написання. Сполучення числівника й іменника.

Займенник як частина мови. Лексичне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Співвіднесеність займенників з іменниками, прикметниками і числівниками. Розряди займенників за значенням: особові, зворотні, присвійні, вказівні, означальні, питальні, відносні, неозначені, заперечні. Особливості їх відмінювання і написання.

Дієслово як частина мови. Лексичне значення дієслова. Його морфологічні ознаки і синтаксична роль. Форми дієслова. Безособові дієслова. Вид дієслова: доконаний і недоконаний. Творення видових форм. Час дієслова: теперішній, майбутній, минулий. Утворення форм майбутнього часу недоконаного виду. Способи дієслова: дійсний, умовний, наказовий. Творення форм умовного та наказового способів дієслів. Словозміна дієслів. I і II дієвідміни. Форми майбутнього часу дієслів доконаного і недоконаного виду. Особові форми дієслів наказового способу. Родові і числові форми дієслів

минулого часу. Чергування приголосних в особових формах дієслів теперішнього та простого майбутнього часу.

Дієприкметник як особлива форма дієслова. Лексичне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Активні та пасивні дієприкметники. Творення активних і пасивних дієприкметників теперішнього і минулого часу. Суфікси пасивних дієприкметників. Відмінювання дієприкметників. Безособові форми на –НО/ -ТО. Правопис НЕ з дієприкметниками. Правопис -Н- у дієприкметниках та -НН- у прикметниках дієприкметникового походження. Дієприкметниковий зворот. Розділові знаки при дієприкметникових зворотах.

Дієприслівник як особлива форма дієслова. Лексичне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Дієприслівники доконаного і недоконаного виду, їх творення. Дієприслівниковий зворот. Розділові знаки при звороті і одиничному дієприслівникові. Написання –И в кінці дієприслівників. НЕ з дієприслівниками.

Прислівник як частина мови. Лексичне значення, морфологічні особливості, синтаксична роль. Розряди прислівників за значенням: означальні (якісно-означальні, кількісно-означальні і способу дії) та обставинні (місця, часу, причини, мети). Ступені порівняння якісно-означальних прислівників: вищий і найвищий. Зміни приголосних при творенні вищого ступеня порівняння прислівників. Написання прислівників разом і через дефіс. Правопис прислівникових сполучень. -Н- і -НН- у прислівниках. НЕ і НІ з прислівниками.

Прийменник як частина мови. Групи прийменників за походженням: непохідні (первинні) і похідні (вторинні, утворені від інших слів). Групи прийменників за будовою: прості, складні і складені. Зв'язок прийменника з непрямыми відмінками іменника. Написання похідних прийменників разом, окремо, через дефіс.

Сполучник як частина мови. Групи сполучників за значенням і синтаксичною роллю: сурядні (єднальні, розділові, протиставні) і підрядні (місця, часу, причини, умови, способу дії).

Сполучні слова. Групи сполучників за вживанням: одиничні, парні, повторювані. Групи за будовою: прості, складні, складені. Написання сполучників разом і окремо. Розділові знаки при сполучниках.

Частка як частина мови. Групи часток за значенням і вживанням: формотворчі, словотворчі, фразові. Написання часток разом, окремо, через дефіс.

Вигук. Вигук як частина мови. Групи за походженням: первинні і похідні. Значення вигуків. Звуконаслідувальні слова. Формули мовного етикету. Розділові знаки при вигуках.

4. СИНТАКСИС. ПУНКТУАЦІЯ

Завдання синтаксису і пунктуації. Словосполучення. Підрядний та сурядний зв'язок між словами. Головне і залежне слово в словосполученні. Типи словосполучень за способами вираження головного слова. Способи підрядного зв'язку слів у словосполученні: узгодження, керування, прилягання.

Речення як основна синтаксична одиниця. Граматична основа речення. Порядок слів у реченні. Типи речень за метою висловлювання: розповідні, питальні та спонукальні. Типи речень за емоційним забарвленням: окличні і неокличні. Типи речень за складом граматичної основи: двоскладні й односкладні. Типи речень за наявністю чи відсутністю другорядних членів: непоширені й поширені. Типи речень за наявністю структурно необхідних членів: повні й неповні. Типи речень за будовою: прості й складні. Розділові знаки в кінці речення. Типи речень за наявністю чи відсутністю ускладнювальних засобів: неускладнені й ускладнені.

Просте двоскладне речення. Підмет і присудок як головні члени двоскладного речення. Способи вираження підмета. Типи присудків: простий і складений (іменний і дієслівний). Способи вираження присудка. Основні функції компонентів складеного присудка: вираження граматичного значення присудка (функція допоміжної частини) та вираження основного лексичного значення присудка (функція основної частини–неозначеної форми дієслова чи іменної частини). Тире між підметом і присудком.

Односкладні речення. Граматична основа односкладного речення. Типи односкладних речень за способом вираження та значенням головного члена: односкладні речення з головним членом у формі присудка (означено-особові, неозначено-особові, узагальнено-особові, безособові) та односкладні речення з головним членом у формі підмета (називні). Способи вираження головних членів односкладних речень.

Другорядні члени речення у двоскладному й односкладному реченнях. Означення узгоджене й неузгоджене. Прикладка як різновид означення. Способи вираження означень. Написання непоширених прикладок через дефіс; прикладки, що беруться в лапки. Додаток прямий і непрямий. Способи

вираження додатків. Типи обставин за значенням і способи їх вираження. Зв'язки другорядних членів речення з граматичною основою.

Просте ускладнене речення. Речення з однорідними членами; зі звертанням; зі вставними словами, словосполученнями та реченнями; з відокремленими членами речення.

Речення з однорідними членами. Способи поєднання однорідних членів речення між собою: а) сурядний сполучник; б) інтонація. Розділові знаки в реченні з однорідними членами. Узагальнювальні слова в реченнях з однорідними членами. Двокрапка і тире при узагальнювальних словах у реченнях з однорідними членами.

Речення зі звертанням. Форми вираження звертання. Звертання непоширені й поширені. Розділові знаки при звертанні.

Речення зі вставними словами, словосполученнями, реченнями. Значення вставних слів, словосполучень та речень. Розділові знаки при них.

Речення з відокремленими членами. Поняття про відокремлення другорядних членів речення. Відокремлені означення – непоширені й поширені. Зв'язок відокремлених означень з пояснюваними словами; означення узгоджені й неузгоджені. Відокремлені прикладки – непоширені й поширені. Відокремлені додатки. Зв'язок відокремлених додатків з іншими членами речення. Відокремлені обставини. Способи їх вираження. Відокремлені уточнювальні члени речення. Розділові знаки при відокремлених членах речення.

Складне речення. Ознаки складного речення. Типи складних речень за способом зв'язку між їх частинами: сполучникові і безсполучникові. Засоби зв'язку простих речень у складному: 1) інтонація і сполучники або сполучні слова; 2) інтонація.

Складносурядне речення. Єднальні, протиставні та розділові сполучники у складносурядному реченні. Сміслові зв'язки між простими реченнями у складносурядному. Розділові знаки у складносурядних реченнях.

Складнопідрядне речення. Головне і підрядне речення. Способи вираження залежності підрядних речень. Підрядні сполучники і сполучні слова. Розділові знаки між головним і підрядним реченнями. Основні види підрядних речень: означальні, з'ясувальні, обставинні (місця, часу, способу дії, міри і ступеня, причини, наслідкові, мети, умовні, допустові). Підрядні речення, що стосуються окремих членів у головному реченні; підрядні речення, що стосуються головного речення в цілому.

Складнопідрядні речення з кількома підрядними. Їх типи за характером зв'язку між частинами: а) складнопідрядні речення з послідовною підрядністю; б) складнопідрядні речення із супідрядністю (однорідною чи неоднорідною); в) складнопідрядні речення з мішаною підрядністю. Розділові знаки у складнопідрядному реченні з кількома підрядними.

Безсполучникове складне речення. Типи безсполучникових складних речень за характером смислових відношень між частинами: 1) з однорідними частинами (рівноправними); 2) з неоднорідними. Розділові знаки в безсполучниковому складному реченні.

Складні речення з різними видами зв'язку. Складні речення з сурядним і підрядним зв'язком. Складне речення зі сполучниковим і безсполучниковим зв'язком.

Способи передачі чужого мовлення. Пряма і непряма мова. Речення з прямою мовою. Слова автора. Розділові знаки при прямій мові. Заміна прямої мови непрямою. Цитата як різновид прямої мови. Розділові знаки при цитаті. Діалог. Розділові знаки при діалозі.

5. СТИЛІСТИКА

Поняття про стиль і стилістичну норму. Стилї української мови: а) науковий стиль; б) офіційно-діловий стиль; в) художній стиль; г) публіцистичний стиль; д) розмовний стиль.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Український правопис/ НАН України, Інститут мовознавства ім. О.О. Потебні; Інститут Української мови. - К.: Наукова думка, 1997.
2. Глазова О.П. Українська мова: Підручник для 10 класу. – К: Зодіак, 2010.
3. Заболотний О.В., Заболотний В.В. Українська мова: Підручник для 10 класу. Рівень стандарту. – К: «Генеза», 2010.
4. Заболотний О.В., Заболотний В.В. Українська мова: Підручник для 11 класу. Рівень стандарту. – К: «Генеза», 2012.
4. Заболотний О.В., Заболотний В.В. Українська мова: Підручник для 11 класу. Рівень стандарту. – К: «Генеза», 2012.

5. Плющ М.Я. Українська мова: Підручник для 10 класу. – К: Освіта, 2010.
6. Радченко І. Орфографія української мови. Просто про складне / Українська мова та література. Бібліотека «Шкільний світ», № 4, 2008.
7. Юшук І.П. Українська мова. Практикум з правопису української мови. – К.: Освіта, 2007.

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ЩОДО ПРОВЕДЕННЯ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Вступне випробування проводиться в письмовій формі (диктант). Перевірці підлягають уміння правильно писати слова на вивчені орфографічні правила та словникові слова, визначені для запам'ятовування; уміння ставити розділові знаки відповідно до опрацьованих правил пунктуації; уміння належним чином оформлювати роботу.

На проведення атестації відводиться 1 астрономічна година. Відлік часу ведеться від початку читання тексту. Використання абітурієнтами допоміжних джерел (словники, довідники, підручники тощо) не допускається.

Обсяг тексту диктанту відповідає вимогам чинної програми з української мови для 10-11 класів.

Методика проведення вступного випробування з української мови (диктанту)

Методика проведення диктанту є традиційною, узвичаєною, виробленою у своїх головних рисах, проте проведення вступного випробування у формі диктанту має певні особливості.

Вид роботи й назва тексту записується на дошці. Спочатку читається весь текст, після чого викладач не дає ніяких пояснень щодо його змісту, правописних особливостей та тлумачення значень використаних у ньому слів. Можуть даватися тільки коментарі формального характеру, як-от: розміщення заголовку, запис автора чи джерела тексту та ін.

Після прочитання всього тексту читається перше речення повністю, а абітурієнти тільки уважно слухають його. Далі це саме речення диктується для запису частинами, причому кожна частина, як правило, читається тільки один раз (частиною в цьому випадку слід вважати словосполучення з двох-п'яти слів або частину складного речення приблизно з тією ж кількістю слів). Можна повторно прочитати частину речення, якщо вона велика за обсягом, у ній змінено нормативний порядок слів або під дією певних зовнішніх чинників

абітурієнти недочули якогось слова або словосполучення. Після того як абітурієнти запишуть усе речення, його слід прочитати повністю повторно, щоб вони мали змогу перевірити записане.

У такий спосіб диктується кожне речення тексту. Обов'язково вказується місце поділу тексту на абзаци. Після запису всього тексту він читається ще раз від початку до кінця (паузи між реченнями, дещо триваліші від звичайних). Текст слід диктувати виразно, відповідно до норм літературної мови, з правильним наголошуванням слів та інтуванням звукового потоку, у такому темпі, щоб абітурієнти встигали вільно його записувати.

Після повторного читання всього тексту диктанти збираються. Часу для додаткової перевірки виділяти не слід: сумніви щодо правописного оформлення роботи абітурієнти повинні вирішувати в процесі написання.

Оцінювання правописних (орфографічних і пунктуаційних) умінь абітурієнтів

Основною формою перевірки орфографічної та пунктуаційної грамотності є текстовий диктант. Матеріалом є текст, доступний для абітурієнтів. Перевірка здійснюється за традиційною методикою. Обсяг диктанту – 180-190 слів. У визначенні кількості слів у диктанті враховують як самостійні, так і службові слова.

Текст записується абітурієнтом з голосу члена екзаменаційної комісії.

Перевірка й оцінювання робіт

Диктант, як це і визначено чинною програмою з української мови, оцінюється однією оцінкою на підставі таких критеріїв:

- орфографічні та пунктуаційні помилки обраховуються разом та оцінюються однаково;
- помилки в слові, яке повторюється в диктанті кілька разів, вважаються однією помилкою; помилки на те саме правило, але в різних словах і різних реченнях вважаються різними помилками;
- розрізняють грубі та негрубі помилки; до негрубих помилок відносять: винятки з усіх правил; написання великої літери в складних власних назвах; правопис прислівників, утворених від іменників з прийменниками; у випадках, що вимагають розрізнення не і ні (у сполученнях на кшталт *не хто інший, як...* ; *не що інше, як...* ; *ніхто інший не...* ; *ніщо інше не...*); заміна одного співвідносного розділового знака іншим; заміна українських букв російськими; під час остаточного обрахунку помилок дві негрубі помилки вважаються однією грубою;

- п'ять виправлень неправильного написання на правильне прирівнюється до однієї помилки;
- орфографічні та пунктуаційні помилки на правила, вивчення яких не передбачено програмою, виправляються, але не враховуються.

Критерії оцінювання

Бали	Кількість помилок
1	15 - 16 і більше
2	13 - 14
3	11 - 12
4	9 - 10
5	7 - 8
6	5 - 6
7	4
8	3
9	1+1 (негруба) - 2
10	1
11	1 негруба
12	-

Під час написання диктанту учням не дозволяється використовувати допоміжні джерела (довідники, словники та іншу літературу й технічні засоби).

Пам'ятка для учнів «Як писати диктант»

1. Уважно прослухайте текст диктанту.
2. Коли викладач зачитуватиме кожне речення в цілому, слухайте його до кінця й не робіть ніяких записів.
3. Починайте записувати речення лише тоді, коли викладач почне його читати частинами, роблячи тривалі паузи.

4. Під час записування речення більше звертайте увагу на орфографію (на писання слів), але не треба забувати й про розділові знаки.
 5. Під час перевірки записаного речення потрібно передусім зважати на інтонацію й особливо ретельно перевіряти поставлені розділові знаки (у цьому важливу роль відіграють паузи: ледь помітну паузу роблять у тих місцях, де треба поставити кому, а більш помітну — на місці двокрапки чи тире; явна пауза означає, що треба поставити крапку з комою).
 6. Сконцентруйте свою увагу й не відволікайтеся під час написання диктанту.
 7. Не «збирайте» помилки, зазираючи під час написання диктанту в роботу сусіда (як показує практика, на це, по-перше, витрачається час, якого і так мало, а по-друге, потім часто доводиться шкодувати через помилку, допущену внаслідок такого виправлення). Успіхів!
-